

Allereerst trof het mij, dat het gouvernement den naam heeft, wat verbiutenissen betreft, onbetrouwbaar te zijn. Deze kwade roep, die zich ook al hier te lande heeft gevestigd, schrikt natuurlijk ten zeerste af, waar het toch gaat om een verdrag, waarbij goed vertrouwen een eerste vereischte is. In Nederland schijnt men dikwijls prachtige voorstellingen te geven en mondeling veel te beloven, in Indië valt de werkelijkheid zeer tegen, en mondelinge beloften hebben er slechts geringe waarde.

Dan wordt de gouvernementdienst zeer slecht betaald. De salariering, ook volgens de nieuwe voorstellen, is op één hoogte te stellen met die van politie-inspecteurs en onderwijzers. Artsen met zelfstandige praktijk en artsen verbonden aan cultuurondernemingen verdienen als regel beduidend meer.

Het trof mij, dat men mij meer dan eens toeriep: In Indië is alles goed behalve gouvernementdienst. Veel artsen verlaten den dienst, zoo spoedig zij kunnen, en beschouwden hun dienstverband als een geschikten tijd om thuis te raken en om zich te oriënteren.

Ziekenhuizen e. a. schijnen dikwijls volkomen onvoldoende. Natuurlijk zijn er gunstige uitzonderingen en zijn de centra veelal wel verzorgd, maar typisch is de uiting van B. M. VAN DRIEL in het *Tijdschrift* van 21 Mei ll.: „Hiermee behoort de Oostkust (van Sumatra) tot het geneeskundig best verzorgde deel van den geheelen archipel, zoo goed als geheel te danken aan het particulier initiatief. De weinige gouvernementziekenhuizen toch verkeeren over het algemeen in een vrij deerniswekkenden toestand” (bldz. 2852). Wanneer zulke toestanden bestaan, trekt een dienstverband weinig en mijns inziens zeer terecht.

Nu doet de regeering wel allerlei moeite om artsen te werven, zelfs op min of meer reclame-achtige wijze (zie de „Indische weken” aan onze universiteiten georganiseerd), doch schijnt verbetering in de onvoldoende toestanden slechts in geringe mate ter hand te nemen. Het feit, dat een vijftigtal buitenlanders in den dienst zijn opgenomen, kan het corps in aanzien ook allerminst verhoogen en dit is zeker ook geen maatregel, die het corps sympathiek zal maken.

Ik wil hieraan niet meer toevoegen. Mij leek het juist deze regelen te plaatsen als tegenwicht van de stukken van DE LANGEN in dit *Tijdschrift*. Mij komt het voor, dat zijn voorstelling van zaken zeer geflatteerd is. Ook buiten den gouvernementdienst en evengoed buiten Indië zal een arts zeer belangwekkend werk vinden. Daarvan heeft onze Oost allerminst het monopolie.

Nog één opmerking. De jonge arts vroeg DE LANGEN: „wat verdien ik in Indië”? Mij dunkt het is goed, dat die vraag werd gesteld. Die moet worden gesteld. Idealen zijn mooi en versieren den man, die ze draagt, maar laat hem evengoed de materiele zijde van het leven in het oog houden. Doet hij dit niet, hij zal te gronde gaan, en zijn geestelijke leven zal geen gelegenheid hebben zich te kunnen uiten en ontwikkelen.

Nieuwveen, 9 Juni 1921.

M. A. DE JONGH.

WONDERBAARLIJKE GENEZINGEN.

In no. 21 van ons *Tijdschrift* staat een kort stukje van BRAND te Amsterdam van een snel, zelfs al te snel genezen maagzweer. Dergelijke wonderbaarlijke (!) genezingen komen veel meer voor, dan men zoo zou denken, en het is eigenlijk zeer jammer, dat die niet met naam en woonplaats van den „genezer” worden gepubliceerd. Men begripe mij wel; een vergissing behoeft niet gehoond te worden, maar wel van die „systematische vergissingen”, die merkwaardiger wijze den patiënt altijd veel geld kosten. Bijv. een ongehuwde dame met allerlei nerveuze menopause-verschijnselen, raadpleegt, omdat zij toch in de groote stad is, een anderen geneesheer. Deze weet uit de anamnese ook „braken” op te diepen; hetgeen terstond aanleiding is aan patiënte een mogelijk maaglijden te laten doorschemeren. Deze grijpt dat met beide handen aan, blij dat deze knappe dokter eindelijk iets vindt (ter geruststelling van heeren maagspecialisten diene, dat in dit geval de consulent in alle vakken specialist is!). Met graagte wordt het geheele maagonder-

zoek ondergaan, te weten een week opneming in een kliniek, diët, onderzoek der ontlasting, foto enz. met als slot een ietwat gepeperde rekening en de vage mededeeling: dat de maag niet precies goed is en zij nog maar eens moet terugkomen. Is zij werkelijk wat verbeterd, dan werkt de reclame, heeft het niets gegeven, dan komen zij meestal niet terug.

Nu weet ik wel, dat deze zaken altijd te verdedigen zijn met het motto: „grondig onderzoeken”, maar ik wil even de aandacht er op vestigen, dat dit merkwaardigerwijze bij die nauwkeurige heeren gelijk staat met duur onderzoeken.

Of er iets tegen te doen is? M. i. evenmin als tegen elken anderen arts, die zijn wettelijke bevoegdheid misbruikt. Bovenstaande toestanden vallen bij een zoo „consulterig” aangelegde bevolking, als de onze is, bijzonder in het oog.

Noordgouwe, Juni 1921.

J. F. O. HUESE.

SNEL VERDWIJNEN VAN BLOED UIT ONTLASTING.

Naar aanleiding van de mededeeling van J. D. BRAND (bldz. 3328) uit de afdeling Haarlemmermeer en O., diene, dat ik Zaterdag 4 Juni geroepen werd bij een maaglijdster, die teerzwarte ontlasting had geloosd en daarbij was flauw gevallen en die ik voor 4 jaar (6 Juli 1917) wegens een zware maagbloeding met een kuur tegen maagzweer had behandeld. Ik liet patiënte opnemen en 6 Juni bevatte de ontlasting geen bloed meer. Den 9den Juni werd patiënte geopereerd en een duidelijke ringvormige zweer bij den pylorus vastgesteld en gastro-enterostomie verricht. Hier verdween dus ook in 2 dagen het bloed uit de teerzwarte ontlasting bij een maagzweer, die door de operatie is vastgesteld. Patiënt en geneeskundige BRAND kunnen dus in hun geval dankbaar zijn, dat de floriede zweer, door een maagspecialist gediagnostiseerd, o. a. wegens de aanwezigheid van veel occult bloed in de ontlasting, geen ernstige gevolgen heeft gehad, maar zij kunnen den specialist geen verwijt ervan maken, dat deze, op grond van zijn onderzoek, een rationeele therapie aanried; integendeel, het woord „optreden” is, dunkt mij, in de gegeven mededeeling niet op zijn plaats en de wijze van mededeeling geeft mij aanleiding te vermoeden, dat er in dit geval weinig „collegiale waardeering” heeft bestaan.

Leeuwarden, 12 Juni 1921.

D. A. DE GROOT.

FLORIEDE MAAGZWEER IN EEN PAAR DAGEN GENEZEN.

Aan BRAND, die in dit *Tijdschrift* zijn verwondering uitsprak over „het in een paar dagen genezen zijn van een floriede maagzweer” even het volgende:

Er zijn mogelijkheden, die a priori onwaarschijnlijk lijken, en er zijn specialisten, die ons, eenvoudige huisartsen, alles wijs willen maken.

In mijn veeljarige praktijk heb ik het eenige malen beleefd, dat een croupeuse pneumonie met alle klassieke klinische en physische verschijnselen slechts één etmaal duurde.

Jaren geleden werd mij een fleschje met proglottiden van een taenia gebracht, die afkomstig heeten te zijn van een zuigeling, die slechts 2 weken oud was. Ik wilde dit niet gelooven, bezocht het kind en moest de waarheid erkennen, toen het tijdens mijn bezoek weer eenige proglottiden in den luijer deponeerde.

Een ongeveer 130 K.G. wegende vrouw klaagde sedert lang over buikpijn beneden den rechter ribbenboog ik kon, dobr de ontzaglijke vetlaag, geen diagnose stellen, doch een voormalig geneesheer-directeur van een Amsterdamsch ziekenhuis diagnosticeerde toch maar fijn een vergroote lever, terwijl hij, naar hij mij schreef, den leverrand duidelijk kon voelen. Een hooggeleerde kon deze diagnose echter niet bevestigen.

Ik ken een specialist, die bijna bij iederen patiënt, die buikklachten heeft, appendectomie verricht (een dier patiënten was even te voren door mij behandeld voor een maagzweer met haematemeses en melaena).

Zóó kan „de in een paar dagen genezen floriede maagzweer” behooren tot de mogelijkheden, die onwaarschijnlijk lijken, maar zij *behoeft* er niet toe te behooren.

Amstelveen, Juni 1921.

A. OOLGAARD SNIJDER.